

عنوان مقاله:

سلسله مراتب رده شناختی و حذف مفعول در زبان فارسی

محل انتشار:

دوفصلنامه زبان شناسی و گویش های خراسان، دوره 14، شماره 1 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 23

نویسندگان:

فائزه سلیمی - گروه زبانشناسی دانشکده زبانهای خارجی دانشگاه اصفهان

والی رضایی - اصفهان

محمد عموزاده - گروه زبانشناسی دانشگاه اصفهان

خلاصه مقاله:

از میان فرایندهای کاهنده ظرفیت فعل می توان به حذف مفعول اشاره کرد که در آن فعل متعدی بدون بیان مفعول به صورت یک فعل تک ظرفیتی به کار می رود. با این حال درک مخاطب از معنای جمله و نیز مفهوم مفعول محذوف کامل بوده و حذف مفعول در انتقال پیام خللی ایجاد نمی کند. ساخت حذف مفعول مورد نظر در پژوهش حاضر متفاوت از حذف به قرینه و حذف بافتی است و نمونه هایی را شامل می شود که مرجع مفعول جایی پیشتر در متن گفتاری یا نوشتاری ذکر نشده باشد و بافت زبانی و موقعیتی نیز سرنخ هایی برای تشخیص مرجع مفعول حذف شده به دست ندهد. هدف پژوهش حاضر بررسی ویژگی های مرجع مفعول محذوف بر مبنای عمده ترین سلسله مراتب رده شناختی است. به این منظور که از این طریق بتوان رفتار مفعول قابل حذف را در قیاس با مفعول سرنمون حاضر در جمله پیش بینی نمود. از این رو ۴۳۵ مورد حذف مفعول از منابع متعددی استخراج گشته و به لحاظ جان داری، ارجاعیت، معرفگی و شمار مورد ارزیابی قرار گرفته است. یافته ها نشان می دهد که مفعول برای این که قابلیت حذف داشته باشد باید دارای ویژگی های متفاوت از مفعول مستقیمی باشد که در زبان فارسی با تکواژ «را» حالت نشانی می شود. علاوه بر این، عاملی همچون مقوله شمار که در تظاهر واژنحوی مفعول مستقیم حاضر در جمله نقشی نداشته باشد، بر احتمال حذف مفعول نیز تاثیری نخواهد داشت و مفعول مفرد و جمع به یک میزان امکان حذف خواهند داشت.

کلمات کلیدی:

حذف مفعول، کاهش ظرفیت، رده شناسی، سلسله مراتب رده شناختی، تغییر گذرایی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1591950>

